

1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı sonunda imzalanan Berlin Antlaşması'nda Batılı devletler, Osmanlı topraklarında yaşayan Ermenilerin hakları konusunda reform yapılmasını talep ettiler.

Osmanlı Ermenilerinin, Batılı devletlerin kışkırtması ve Fransız İhtilali'nin getirdiği milliyetçilik akımının etkisiyle, ayrılıkçı faaliyetlere başlamaları, Ermeni sorununun başlangıç tarihi oldu. Osmanlı topraklarında faaliyete başlayan Hınçak, Taşnak, Ramgavar, Hınçak İhtilal Komitesi, Silahlılar Cemiyeti ve Karahaç Cemiyeti gibi halkı silahlı ayaklanmaya sevk eden terör örgütleri, 19. yüzyıldan başlayarak Osmanlı topraklarında şiddetin artmasına neden oldu.

I. Dünya Savaşı sırasında Ermeni çetelerinin Rus ordusu saflarında savaşmaları ve cephe gerisinde Türk köylerine saldırımları üzerine Osmanlı Devleti, önleyici tedbirlere başvurdu. Bu kapsamda çıkarılan Tehcir Kanunu ile 1915'te Ermeniler, Suriye bölgesine zorunlu göçe tabi tutuldu.

Millî Mücadele sırasında Ermeni çetelerin Doğu Anadolu'daki saldırgan faaliyetlerine Kazım Karabekir Paşa komutasındaki 15. Kolordu karşı durdu. 1920'de Doğu Cephesi komutanı olarak atanan Kazım Karabekir Paşa, TBMM'den aldığı emirle Ermenistan'ın saldırgan faaliyetlerine son vermek için taarruza geçti. Kars ve Ardahan Ermenilerden geri alındı. 1920'de TBMM Hükûmeti ve Ermenistan arasında imzalanan Gümrü Antlaşması'yla Ermenilerin yıkıcı faaliyetleri son buldu. Gümrü Antlaşması'nın imzalanmasından sonra 1965'e kadar **Türk-Ermeni ilişkileri** sakin bir dönem geçirdi.

Özet Konu Başlıkları

- Ermeni Gizli Ordusu: ASALA
- Ermeni Meselesinde Yabancı Devletlerin Rolü
  - Ermeni Meselesinde ABD'nin Rolü
  - Ermeni Meselesinde Fransa'nın Rolü

Bu PDF içerik [İnkılap Tarihi](#) sitesine aittir ve farklı bir web sitesinde tıklanabilir kaynak link verilmeden paylaşılması / görüntülenmesi yasaktır.

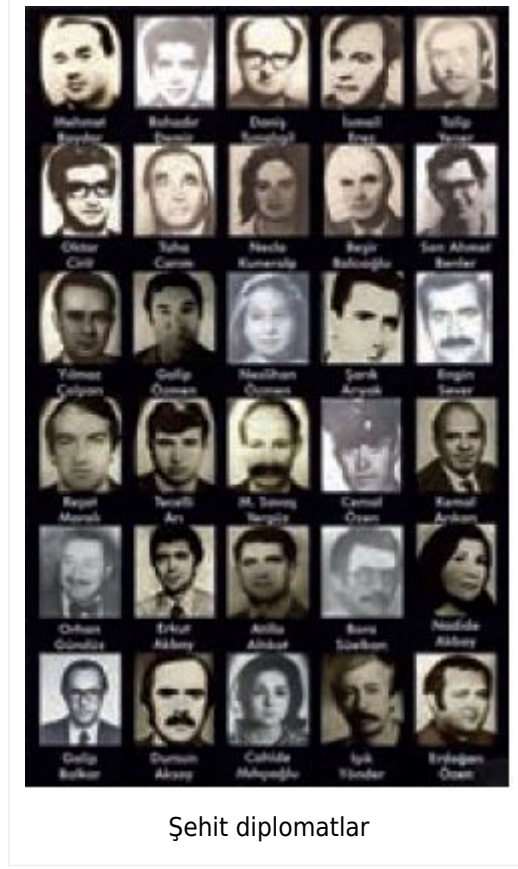
- Ermeni Meselesinde Rusya'nın Rolü

Ermeni Gizli Ordusu: ASALA

Ermeni lobisinin kışkırtması ve Batılı devletlerin desteğiyle Türklere karşı Ermeni şiddeti yeniden canlandı. Bu yeni dönemde isminden en çok söz ettiren ve Ermeni terörü ile eş anlamda kullanılan “**Ermenistan'ın Kurtuluşu İçin Ermeni Gizli Ordusu**” isimli terör örgütüdür. Bu terör örgütünün adının kısaltılmış şekli “**ASALA**”dır.

ASALA terör örgütü yurt dışındaki Türk temsilcilik ve kuruluşlarına, Türk diplomat ve büyükelçilik görevlilerine yönelik silahlı saldırılar düzenlemeye başladı. ASALA'nın başlattığı terör, kısa zamanda hızla arttı ve yoğunluk kazandı. Avrupa, çeşitli doğu ülkeleri, Suriye ve Lübnan'da üsler edinen Ermeniler; Kıbrıs Rum Yönetimi'nden ve Yunanistan'dan lojistik ve siyasi destek alarak eylemlerini sürdürdü.

ASALA terörü, 1973'te Mıgırdiç Yanıkyan adlı bir Ermeni'nin Türkiye'nin Los Angeles Büyük Elçisi Mehmet Baydar ve Konsolos Bahadır Demir'i şehit etmesiyle başladı. 1973-1984 yılları arasında Türk diplomat ve temsilciler şehit edildi.

Ermeni terör örgütü ASALA, 15 Temmuz 1983'te Paris'in Orly Havaalanı'ndaki Türk Hava Yolları bankosuna yerleştirdiği bombanın patlamasıyla ikisi Türk sekiz kişinin hayatını kaybettiği saldırıdan sonra, Avrupa'daki desteğini kaybetti. ASALA'nın Türkiye'de yaptığı ilk ve en kanlı eylem olan Esenboğa Havalimanı saldırısında 7 Ağustos 1982 tarihinde 9 kişi hayatı kaybetti 72 kişi de yaralandı.

Bu PDF içerik [İnkılap Tarihi](#) sitesine aittir ve farklı bir web sitesinde tıklanabilir kaynak link verilmeden paylaşılması / görüntülenmesi yasaktır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin terörle mücadele konusundaki kararlı tutumu sayesinde 1994'ten sonra örgüt etkisini tamamen yitirdi.

Ermeni Meselesinde Yabancı Devletlerin Rolü

Ermeni Meselesinde ABD'nin Rolü

Ermeni meselesi konusunda Ermenistan'dan sonra Türkiye'nin ikili ilişkilerinde gerginlik yaşadığı ülkelerin başında ABD gelmektedir. Zira ABD, Ermenilerin nüfus olarak en yoğun yaşadığı ülkelerden biridir. Bundan dolayı da ABD'li yöneticiler açısından büyük bir seçmen kitlesi olan Ermenilere her zaman ihtiyaç duyulmuştur. Ermeniler de bu ihtiyacı koz olarak kullanmış ve Türkiye'yi soykırım yapan bir ülke olarak tanıması için ABD'li yöneticileri ikna etmeye çalışmışlardır.

Soğuk Savaş yıllarından itibaren Türkiye ile stratejik ortak olan ABD ise hem Türkiye'nin müttefikliğini hem de Ermeni lobisinin desteğini kaybetmekten kaçınmaktadır. Bu yüzden her

Bu PDF içerik [İnkılap Tarihi](#) sitesine aittir ve farklı bir web sitesinde tıklanabilir kaynak link verilmeden paylaşılması / görüntülenmesi yasaktır.

yıl 24 Nisan yıl dönümlerinde “soykırım” kelimesi yerine “katliam, trajedi” gibi kelimeler kullanarak Türk ve Ermeni taraflarını dengeleme yoluna gitmiştir. Bu durum her 24 Nisan’da Türkiye-ABD ilişkilerinin gerginleşmesine yol açmaktadır.

Ermeni Meselesinde Fransa’nın Rolü

Avrupa’da ise Ermeni diasporasının etkisi ABD’de olduğu kadar güçlü değildir. Avrupa Birliğinden farklı olarak Ermeni meselesinde Türkiye’ye karşı daha olumsuz bir tavır takınan ülke Fransa’dır. 1972-1984 yılları arasında ASALA’nın işlediği cinayetleri Fransa’da gerçekleştirmesine rağmen, Fransa’nın gerekli tepkiyi göstermemiş olması Türkiye-Fransa ilişkilerini germiştir.

Fransa, Avrupa Birliğine kabul edilme sürecinde Türkiye aleyhine bir tutum içerisine girmiştir. Bunun yanında Avrupa’daki Ermeni diasporaları ABD’de olduğu gibi başta gerek yerel yönetimler düzeyinde daha sonraları ise Avrupa devletlerinin parlamentolarında lobi faaliyetleri yürütmüşlerdir. Ermeni lobisi, AB’nin genel tavrının, Türkiye’yi soykırım yapan ülke olarak tanımlanmasından yana olması için çalışmaktadır. Fakat Ermeni meselesi, Türkiye-AB ilişkileri iyi ilerlediğinde gündeme dahi getirilmezken ilişkilerin gerginleştiği dönemlerde Türkiye’ye karşı siyasal bir koz olarak kullanılmak üzere hep gündemde olmuştur.

Ermeni Meselesinde Rusya’nın Rolü

Ermenilerin yoğun olarak yaşadığı bir diğer ülke de Rusya’dır. Rusya, Türkiye- Rusya ilişkilerinde Ermenistan lehinde tutum sergilemektedir.

Rus Duması (Meclisi) iki kez, 1995 ve 2005 yıllarında, Ermeni soykırımı iddialarını kabul eden kararlar almıştır. Bunun yanında Rus yöneticileri, Rusya’daki güçlü Ermeni lobisinin etkisiyle 24 Nisan’da yapılan sözde soykırım anma törenlerine katılmakta ancak Türkiye’yi incitecek sert ifadelerden de kaçınmaktadırlar.

Bu PDF içerik [İnkılap Tarihi](#) sitesine aittir ve farklı bir web sitesinde tıklanabilir kaynak link verilmeden paylaşılması / görüntülenmesi yasaktır.

Ermeni diasporasının yürüttüğü lobi faaliyetleri sonucu Ermeni meselesi Türkiye'ye karşı siyasal bir koz olarak kullanılır hâle gelmiştir. Buna karşı Türkiye daha gerçekçi ve barışçı bir siyaset izlemektedir. Türkiye, sorunun çözümünün siyasi olmadığını, tarihî bir mesele olduğunu savunmaktadır. Bu sebeple bir tarih komisyonunun kurulmasını ve bu komisyonun da tarafsız olarak tarihî belgeler ışığında olayı çözüme kavuşturmasını istemektedir. Fakat Ermenistan bilimsellikten uzak fanatik söylemlerle diğer ülkelere asılsız soykırım iddialarını kabul etmeleri için diplomatik baskı uygulamaktadır.